

MILJØRAPPORT SB SKOG 2023

SB Skog er stadig engasjert i å forbedre kvaliteten på arbeidet som utføres, samt å ta hensyn til miljømessige faktorer. Vi opprettholder sertifiseringer etter ISO 9001, ISO 14001 og Norsk PEFC Skogstandard. Videre innehar SB Skog en avtale om gruppesertifisering under FSC® FM-standard. Gjennom våre systemer for miljøledelse, sikres det at fastsatte mål og prosedyrer for miljøbeskyttelse etterfølges, slik at det sikres en ansvarlig forvaltning av skogressurser, kulturelle verdier og miljøet. I løpet av 2023 hadde SB Skog en vekst i omsetningsvolumet til 1 044 000 kubikkmeter, en liten stigning fra det foregående året.

Interne- og eksterne revisjoner, og rapportering av hendelser

For å avdekke rutinesvikt og forbedringspotensialer gjennomfører SB Skog hvert år interne revisjoner og internkontroller der vi gjennomgår organisasjonens løpende drift i tråd med Norsk PEFC Skogstandard. Det utføres også internrevisjon på kontorene for å få direkte tilbakemeldinger om hvilke utfordringer de ansatte møter til daglig og hva som kan gjøres for å forbedre miljø- og kvalitetsarbeidet. Oversikt over resultat for interne revisjoner for SB Skog finner du i kapittel 1.

Vi blir revidert av eksterne revisorer, som ser gjennom styringssystem, rutiner, intervjuer ansatte, og plukker ut stikkprøver av hogstoppdrag som besøkes i felt. I tillegg blir mange av de registrerte og innklagde avvikene og behandling av disse gått gjennom med nye øyne. Det er intertek som reviderer SB Skog, og oversikt over resultatene finner du i kapittel 2.

Til slutt kontrolleres vår drift gjennom innrapportering der vi selv oppdager feil, og gjennom eksterne henvendelser og klager. Dette er avvik som kommer utenom intern og ekstern revisjon. Disse finnes det oversikt over i kapittel 3, samt full oversikt over alle eksterne henvendelser og avvik registrert utenom revisjonene i vedlegg 1.

1. Interne revisjoner

1.1 SB Skogs interne revisjoner av Norsk PEFC Skogstandard

Hvert år gjennomfører SB Skog interne revisjoner og internkontroll for å avdekke rutinesvikt og forbedringspotensialer i organisasjonens drift, i samsvar med norsk PEFC Skogstandard, ISO 9001 og ISO 14001. Dette er dels revisjoner av hogster, og dels intervjuer på kontorene med de ansatte.

Av totalt 41 reviderte oppdrag var 26 av disse SB Skogs administrerte drifter, og 15 var tømmerkjøp der skogeier selv hadde hatt driftsansvaret. Dette tilsvarer henholdsvis 2.5% og 6% av alle oppdragene i de to kategoriene. Hensikten med revisjonene er å kontrollere etterlevelse av rutiner og kravpunkt i PEFC skogstandard, spesielt i forhold til viktige hensyn ved hogst. Fokusområdene for internrevisjonene i 2023 er basert på tidligere revisjoner og identifiserte trender når det gjelder avvik. Tidligere har det blitt oppdaget mangler på dokumentasjon, og årets revisjoner har derfor vektlagt:

- Dokumentasjon av produksjons- og miljørapporter (før og etter hogst)
- Sertifiseringsavtale
- Hogstplanlegging
- Kantsoner

Hovedområde	2023	2022	2021
Forvalteransvar/Planlegging	3	1	1
Arbeidskraft og sikkerhet		1	1
Skogsveger			
Samiske rettigheter			
Bevaring av skogarealet	6		
Genbevaring - skogstrær			
Friluftsliv			
Miljøinformasjon			
Hogst	3		
Avfall og forurensing	1		
Livløpstrær og døde trær	1		
Terrengskade		2	2
Nøkkelbiotoper/Biologisk Viktige områder/rødlistede arter		2	2

Rovfugl, tiurleiker, hekkende fugler		2	
Vannbeskyttelse og kantsone	1	2	2
Kulturminner	1		1
Brudd på rutine	1	1	
Sporbarhet, COC/CW	2	9	1
Sum	19	20	10

Etter gjennomgang av alle oppdragene ble det funnet totalt 19 avvik. Revisjonene vektlegger føre-var-hensyn og god kontroll på rutiner for å forebygge alvorlige hendelser. Det var ingen alvorlige avvik, og en del knyttet til dokumentasjon og planlegging. Den største gruppen avvik er 6 knyttet til for dårlig eller manglende planting etter hogst – her må det følges opp med skogeierne det gjelder, slik at planting bestilles så tidlig som mulig etter avsluttet avvirkning.

En sammenligning med tidligere år viser at antall avvik og forbedringsforslag har holdt seg relativt lik. Det har nå også kommet på plass en internkontroll løsning gjennom FeltApp, som vil forenkle å opprettholde rett stikkprøvefrekvens for intern kontroll, og kan på sikt forebygge avvik.

1.2. Intern Kontroll

I 2023 har det blitt brukt mye ressurser på å lage og innføre et helt nytt internkontrollsystem, for å kunne være i tråd med PEFCs økte krav rundt internkontroll. I internkontrollen utfører driftssjefene selv kontroll av hvordan den planlagte hogsten har blitt utført i praksis. Hogstflater kontrolleres i felt, og avvik blir tatt opp med entreprenør for lukking. Det har selvsagt også gått en del tid på opplæring, slik at ikke alle oppdrag utført i 2023 som er trukket ut for internkontroll er i mål. Så langt er 98 oppdrag trukket ut, med avvik fra instruks på rundt 2% av disse. Over halvparten av avvikene er allerede lukket. Det nye systemet gjør det enkelt å gå inn på hvert enkelt oppdrag for å se hva feilen gjelder.

2. Eksterne revisjoner

2.1 PEFC og ISO 9001/14001

Intertek reviderer SB Skog etter standardene ISO 9001, ISO 14001, Norsk PEFC Skogstandard, PEFC COC og FSC COC/CW. Intertek gjennomførte revisjoner med feltbesøk, samt revisjoner rundt sporbarhetsstandardene. Konklusjonen var i hovedtrekk at styringssystemet fungerer i overensstemmelse med standardene, og sertifiseringene skal videreføres. I alt ble det gitt to mindre avvik som vi er i gang med å behandle:

1. For lang tid siden sist gjennomgang av HMS og nødrutiner (ISO 14001 punk 5.1)
2. Ikke tilstrekkelig forsøk på å forebygge sporskader, og for mye fokus på å rette opp sporskader heller enn å forebygge (PEFC Kravpunk 13).

Det har blitt gjennomført en oppfrisknings gjennomgang for driftssjefene om hva de skal gjøre i nødsituasjoner, samt hvilke HMS krav og regler som gjelder. Når det gjelder avvik rundt sporskader, ser vi at det her trengs en holdningsendring og videre kunnskapsbygging rundt hvordan man kan forebygge sporskader. Entreprenørene i SB Skog har derfor fullført kurs i spurløs kjøring siden revisjonen, samt diskutert temaet på entreprenørmøter. Det ble gjennomført en egen gjennomgang med entreprenørene i Nord etter revisjon, for å poengtere at oppretting av sporskader alene ikke er godt nok, dersom de kunne ha blitt unngått i første omgang. Vi har videre samlet inn tilbakemeldinger fra entreprenørene, om hvordan vi kan støtte dem under planleggingen og før driftoppstart, slik at vi kan komme i mål med ambisjonene på dette punktet.

3. Registrerte avvik og forbedringstiltak

3.1 Oversikt over registrerte hendelser i 2023

Alle uønskede hendelser, klager og eksterne henvendelser registreres i styringssystemet TQM Enterprise. I 2023 ble det registrert 8 saker i TQM, i tillegg til avvik som har framkommet fra interne og eksterne revisjoner (kap. 1 og 2). Av de 8 sakene er rundt halvparten fra eksterne henvendelser, og resterende er forskjellige avvik i henhold til forskjellige sertifiseringskrav. En del av disse igjen er avvik på rutiner, usikkerhet rundt sporbarhet, eller midlertidige tekniske problemer med kartverktøyet/FeltApp. Resterende er uønskede hendelser som ikke er i tråd med Norsk PEFC skogstandard. Vi har fordelt avvikene på PEFC etter kategori (der kravpunkt med lignende tema er slått sammen) for å gi en oversikt som vist i tabell 3.1, og kan sammenlignes med tidligere år. Det finnes i tillegg en komplett liste over avvik fra PEFC og eksterne henvendelser som vedlegg, der alle avvik med kravpunkt, alvorlighetsgrad, og TQM-ID er kort beskrevet med et sammendrag over gjennomførte tiltak. Det alvorlige hendelsene er i tillegg presentert i tabell 3.2 under.

Hovedområde	2023	2022	2021
Forvalteransvar/Planlegging		1	1
Arbeidskraft og sikkerhet		1	1
Skogsveger			
Samiske rettigheter			
Bevaring av skogarealet			
Genbevaring - skogstrær			
Friluftsliv			
Miljøinformasjon			
Hogst			
Avfall og forurensing			
Livløpstrær og døde trær			
Terrengskade		2	2
Nøkkelbiotoper/Biologisk Viktige områder/rødlistede arter	4	2	2
Rovfugl, tiurleiker, hekkende fugler	1	2	
Vannbeskyttelse og kantsone	4	2	2
Kulturminner			1

Brudd på rutine	1		
Sporbarhet, COC/CW	9	1	
Sum	9	20	10

Tabell 3.1 – Tabellen viser oversikt og fordeling av uønskede hendelser i henhold til Norsk PEFC Skogstandard. Hendelser som er registrert som avvik på egne rutiner eller tekniske problemer er samlet under «Brudd på rutine» som hovedområde, videre er avvik som er knyttet til sporbarhetsstandardene (PEFC-COC og FSC-CW) plassert i egen kategori.

Kategori	Beskrivelse og årsak	Vurdering og tiltak	Kilde
Nøkkelbiotop og Naturtyper – Kravpunkt 22	Nøkkelbiotop avvirket. Den hadde ikke blitt digitalisert siden registreringen i 2009, og ble derfor oversett.	Digitalisert rastrende figurer på eiendommen. Hele eiendommen skal befares for erstatningsareal og eventuell andre livsmiljøkvaliteter. Dialog og møter med takstelskapet som gjennomførte taksten, om manglende digitalisering og overføring til Kilden. Dialog med skogeier om ansvaret om videreformidling av miljøinformasjon. Rutiner i takselskap er betydelig oppdatert siden 2009, men det må gjennomføres kontroll på at alle gamle registreringer er tilfredsstillende overført til kilden.	Intern
Nøkkelbiotop og Naturtyper – Kravpunkt 22	Nøkkelbiotop kartlagt etter "siste sjanse" metode uten underliggende livsmiljø eller beskrivelse ble feilaktig frigitt i 2021 uten befaring.	Erstatningsareal funnet, og avvirket areal befart for vurdering av skadeomfang. Antagelig ikke rett GPS-plassering av SiS-figuren, slik at en del miljøverdier kunne sikres. Opplæringsrutiner endret, SiS-figurer blir også befart i alle revisjonsprosjekt for kartlegging av underliggende livsmiljø og oppdatering i Kilden.	Intern

Tabell 3.2 – Tabellen viser oversikt over de to alvorlige avvikene SB skog avdekket i 2023. Selv om avvikene er oppdaget i 2023, kan hogstene eller den underliggende årsaken ligge lengre tid tilbake. Det er kommentert sammendrag av tiltak og vurdering av avvikene.

SB Skog ønsker å ikke skade miljø, og det er derfor viktig å kunne se en langsiktig utvikling, og bruke oversikt over avvikene som en referanse på hvor ressurser skal brukes. For avviksbehandling er det stort fokus på forebygging, og å minke sannsynligheten for at samme avvik vil skje på nytt. Samtidig skal tiltakene for enkelte vesentlige og alle alvorlige avvik være såpass ressurskrevende, at det fungerer som avbøtende tiltak. Det er alltid bedre og mer lønnsomt for både skogeier og SB Skog å ikke gjøre feil.

Det har i løpet av 2023 blitt registrert flere avvik relatert til rødlistede arter, nøkkelbiotoper og andre biologisk viktige områder. Årsaksanalyse peker på at det er særlig vurderinger rundt rødlistede arter som har et stort forbedringspotensial. Slike registreringer utløser et konkret behov for å vurdere om det er

nødvendig å sette av en nøkkelbiotop for å ta vare på artens livsmiljø. Gamle rutiner hadde høyere terskel for befaring og ny-kartlegging av livsmiljø, og har ofte gitt forslag til forvaltning av registreringene isteden. Slik at det her er en overgang i praktisk utføring av rutiner, samtidig som det savnes tydelige føringer og rammer rundt avsetting av ytterligere nøkkelbiotoper på eiendommer som både er miljøregistrert og har nøkkelbiotoper fra før. De skogbiologiske rådgiverne som jobber med skogbruk, er derfor i gang med kalibreringer rundt slike forvaltningsspørsmål.

3.2 Eksterne henvendelser

I løpet av 2022 var det 5 eksterne henvendelser til SB Skog. Disse var stort sett fra naturvernorganisasjoner og gjelder spørsmål om manglende etterlevelse av PEFC-skogstandardene. Noen av disse henvendelsene omhandler utilstrekkelig hensyn under hogst, og spørsmål om utbedring av sporskader. Alle henvendelser har blitt besvart, og de som viste seg å være avvik på PEFC har blitt registrert og behandlet som dette (se avsnitt. 1).

3.3 Gjennomførte forebyggende eller korrigerende tiltak

I 2023 har det vært betydelige endringer i miljø- og kvalitetsarbeidet til SB Skog. Mye tid blitt brukt på opplæring i interne rutiner og daglig samarbeid med skogavdelingen. Til tross for dette har SB Skog gjennomført noen større opplæringsplaner, og fulgt opp de enkelte avvik med forebyggende opplæring der det var nødvendig. Kort oversikt av dette finnes som vedlegg.

Under den eksterne revisjonen med Intertek (se kapittel 3), ble utfordringene med terrengskader tatt opp, samtidig som det i 2023 ble registrert hendelser relatert til sporskader. Spørsløse kjøring ble derfor videre et viktig tema på entreprenørmøtene, og i år ble tilbudet om nettbasert opplæring via Skogkurs videreført. Bedre veivalg og forebyggende tiltak kan gi store gevinster når det gjelder å redusere terrengskader. Vi har forbedret markfuktighetskartene i våre kartverktøy, opplært en ansatt til å sette seg spesielt godt inn i bruken av planleggingsverktøyet FeltApp for å kunne støtte de andre hogstplanleggerne og entreprenørene.

Til slutt er en stor del av de forebyggende tiltakene i 2023 knyttet til implementeringen av den nye norske PEFC Skogstandarden. Noen eksempler på dette er:

- Samtlige entreprenørmøter og fellessamlinger har inkludert en oversikt og gjennomgang av nye kravpunkt. Driftssjefene har også fått en grundig gjennomgang av hele standarden, inkludert endringene og kravpunktene. Alle driftssjefer og entreprenører har tatt Skogkurs sitt nye nettkurs.
- Planavdelingen har startet flere viktige prosjekter, inkludert merking av biologisk viktige områder i tråd med 5% kartfestingskravet, bedre synlighet av NT arter, friluftslivsområder, og relevante naturtyper kartlagt etter miljødirektoratets instruks, som vil bli implementert i våre kartverktøy.
- Skogavdelingen har forbedret sin kunnskap om lukket hogst

Kompetanseheving og kunnskapsutvikling vil være sentralt i alle fremtidige tiltak. Dette gjelder for flere ledd, både utvikling i ledelsen, ansatte, og formidling av kompetanse til skogeiere og entreprenører.

4. utfordringer

Siden SB skog opererer i store deler av landet og har et bredt spekter av kunder og interessenter, er det en utfordring å få tilgang til ny miljøinformasjon. En god dialog med både det offentlige, andre aktører, og frivillige interesseorganisasjoner er viktig for å sikre at rett informasjon kommer fram. Samtidig så håper vi at ny PEFC Skogstandard gjør det lettere å samarbeide på dette temaet. For eksempel vil kartfesting av livsløpstrær på en felles plattform også forbedre vår dokumentasjon på området. For 2023 blir imidlertid implementering og opplæring av revidert standard den største utfordringen, og også det som vi vil bruke mest tid og ressurser på. Vi ser at det er en del nyanser i standarden som fortsatt må konkretiseres, slik at både skogeier og eksterne interessenter vet hvordan rammeverket fungerer. Samtidig må dette gjøres i fellesskap med andre aktører, slik at vi har et felles kunnskapsgrunnlag rundt hva som gjelder, og særlig den mest aktuelle miljøinformasjonen.

ID	År for hogst	Hendelses-type	Alvorlighets-grad	Kategori	Krav-punkt	Beskrivelse og årsak	Vurdering og tiltak	Kilde
23326	2023	Uønsket hendelse	Høy	Nøkkel-biotop og Naturtyper	22	Nøkkelbiotop avvirket. Den har ikke blitt digitalisert siden registreringen i 2009, og ble derfor oversett.	Dialog med driftsjef for mer informasjon om registrering. Digitalisert restrerende figurer på eiendommen. Hele einendommen skal befares for erstatningsareal og eventuell andre livsmiljøkvaliteter. Dialog og møter med takstelskapet som gjennomførte taksten, om manglende digitalisering og overføring til Kilden. Dialog med skogeier om ansvaret om videreformidling av miljøinformasjon.	Intern
23134	2021	Uønsket hendelse	Høy	Nøkkel-biotop og Naturtyper	22	Nøkkelbiotop kartlagt etter "siste sjanse" metode uten underliggende livsmiljø eller beskrivelse ble feilaktig friggitt i 2021 uten befaring.	Erstatningsareal funnet, og avvirket areal befart for vurdering av skadeomfang. Antagelig ikke rett GPS-plassering av SiS-figuren. Opplæringsrutiner endret, SiS-figurer blir også befart i alle revisjonsprosjekt for kartlegging av underliggende livsmiljø og oppdatering i Kilden.	Intern
23227	2023	Uønsket hendelse	Middels	Kantsone	27	Henvendelse fra Stjørdal Kommune, Vannforekomst med årssikker vannføring er benyttet som transportveg. Det er nyplantet inntil vannforekomster i hogstområdet.	Befaring med skogbrukssjef gjennomført, skaden var ikke så stor som først antatt. Sporoppretting gjennomført, kontroll av planting med nødvenig endring gjennomført.	Ekstern
23103	2022	Uønsket hendelse	Middels	Kantsone	27	Entreprenør hugget noe av kantsone. Det ble brukt ny sjåfør som ikke hadde god nok kunnskap om kantsoner.	Avdekt det med entreprenør og bedt han ta tak i dette videre. Kursing av vedkommene gjennomført.	Intern
23203	2019	Uønsket hendelse	Middels	Nøkkel-biotop og Naturtyper	22	En hogst fra 2019 i Alvdal der en nøkkelbiotop ikke var synlig i miljøsjekken på daværende kartsystem. Arbeidsbeskrivelsen fra oppdraget viser ikke noen miljøelement.	Det har blitt befart og satt av erstatningsareal. Det brukes et nytt kartsystem nå. Saken kan lukkes, men det pågår arbeid for å få digitalisert flere nøkkelbiotoper til kilden. Det er en risikokilde at nøkkelbiotoper i enkelte eldre miljøregistreringer ikke er overført til kilden.	Ekstern
23205	2023	Uønsket hendelse	Middels	Kantsone	27	Entreprenør-selskap skiftet hogstmaskinkjører ved sykdom uten å informere. Den nye hogstmaskinføreren fikk ikke overlevert informasjon om avtalte forhold vedrørende driften. Den nye sjåføren hadde ikke gjennomført PEFC kurs. Det ble hogd ned mot en bekkedal uten at det ble gjensatt kantsone. Det ble også hogd i et område skogeier påpekte det ikke skulle hogges i.	Tok opp forholdet med entreprenør og varslet skogeier. Avviksrapport lagt ved saken. Avtalt oppfølging med entreprenørene.	Intern
23258	2023	Uønsket hendelse	Middels	Reir	24	Hogst inn i bufferzone på hønehauk. Hogsten er innfor buffer på ny PEFC Skogstandard, ikke innenfor gammel standard. Kartsystemene hadde ikke oppdatert avstandsonen.	Saken registreres både på TQM og i Statskog sitt avvikssystem, og følges opp med møte med Statskog og Sb skog i januar 2024. Informerer andre i SB-Skog om å være obs på at Statskog sitt kartmateriale og app som vi bruker i planlegging ikke er oppdatert mot ny PEFC standard. Møte med Statsskog og deres ønsker rundt endring i kartinformasjonen. Reiret befares i hekketiden for å se om det er aktivitet. Gjennomgang med SB skog ansatte om å ikke stole blindt på inntegnet bufferzone (den endrer seg jo i løpet av året).	Ekstern
23267	2023	Uønsket hendelse	Middels	Nøkkel-biotop og Naturtyper	22	Det har blitt tatt ut vindfall (godkjent uttak av gran) fra en nøkkelbiotop (edelløv), men etter hogst anla skogeier en veitrase i denne figuren og der vindfallet ble hogd.	Har gitt ekstern skogkonsulent oppdrag om å finne erstatningsareal for det berørte området (både vindfall-areal og veitrase). Konsulent har funnet 24 daa erstatningsbiotop med gode biologiske verdier. Det hogde arealet (for det meste vindfall) utgjorde ca 13 daa, slik at dette ansees som en god erstatning etter PEFCs krav og saken kan lukkes.	Intern
23124		Ekstern henvendelse	Lav	Kantsone	27	Skogbrukssjef Kongsberg kommune etterlyser miljørapport, vurdering av kantsone og eventuell dispensasjon til hogst av kantsone for hogst langs elv.	Svart ut med vurdering/begrunnelse for hogst (veisikkerhet og ustabil kantsone), miljøsjekk, og at søknad om fjerning ikke foreligger, da hogsten ble gjennomført rett før søknadspunkt.	
23130		Ekstern henvendelse	Lav	Miljø-informasjon	10	Naturvernforbundet ber om å få opplyst om Viken Skog eller SB Skog er mottaker av tømmer hogd på en eiendom i Lillestrøm kommune driftsseasonen 2022/2023.	Ingen tømmerkjøp er registrert her for perioden. Oppfølgingsspørsmål ga informasjon om at det spesifikke stedet det er spørsmål om, men fant ingen hogst her heller. Svart ut at verken SB eller Viken Skog har miljøansvar for hogsten.	